

Liesbeth Schreuder (Nji)

Checklist voor harmonisering

Ter voorbereiding op de harmonisatie van regelgeving en financiering voor peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en voor- en vroegschoolse educatie deed Regioplan onderzoek naar beide werksorten. Met soms verrassende conclusies over kwaliteitseisen, subsidies en leidster-kindratio.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft ter voorbereiding van de harmonisatie de huidige regelgeving voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven laten analyseren door het onderzoeksbureau Regioplan. Het rapport is vers van de pers en bevat handige informatie voor het management.

Want al is het harmonisatiebeleid door staatssecretaris Dijkma pas voor 2010 gepland, het werkveld zit intussen niet stil. Veel organisaties voor peuterspeelzaalwerk en kinderopvang zijn – al dan niet samen met de gemeentelijke beleidsambtenaren – zelf al aan de slag gegaan om voor het eigen gebied de mogelijkheden tot intensieve samenwerking te onderzoeken. In veel regio's schieten de pilots als paddenstoelen uit de grond.

Onderzoeksmethode

In tegenstelling tot wat de titel doet vermoeden, gaat het rapport veel minder in op kengetallen van VVE en kinderdagverblijven dan op die van de peuterspeelzalen. Voor deze werksort zijn - in tegenstelling tot voor de kinderdagverblijven - al sinds 2000 (het onderzoek van De Weerd en Van der Vegt, 2001) geen kengetallen meer bijgehouden door de landelijke overheid¹. Het is dan ook te merken dat peuterspeelzalen zelden geënquêteerd worden over hun gegevens. Met plaatsvervangende schaamte lees ik dat de onderzoekers 250 organisaties voor peuterspeelzalen hebben gebeld met als resultaat dat uiteindelijk slechts 44 instellingen informatie over het aantal kindplaatsen, hun tarieven en de jaarinkomsten uit ouderbijdragen hebben opgestuurd. En de informatie was in de meeste gevallen ook nog onvolledig. Dit klinkt niet erg professioneel. De onderzoekers hebben gelukkig ook beleidsambte-

naren van 115 gemeenten geïnterviewd. Bijna alle benaderde gemeenten waren bereid tot het geven van informatie en hadden deze ook paraat.

Geen bezuinigingen bij de speelzalen

De onderzoekers concentreren zich op verschillen in financiering en kwaliteitsregelgeving, maar geven en passant ook andere interessante informatie. Wij kunnen bijvoorbeeld lezen hoeveel organisaties voor peuterspeelzalen er zijn (1727), dat de meeste organisaties zelfstandig zijn (57%) en dat zij over ruim 235.000 kindplaatsen beschikken (een kindplaats is een plaats van twee dagdelen per week). De onderzoekers waarschuwen ervoor dat deze getallen niet gebaseerd zijn op exacte tellingen maar op een (overigens betrouwbare) schatting.

In tegenstelling tot mijn verwachting blijkt het subsidiebedrag dat landelijk aan peuterspeelzalen besteed wordt, te zijn gestegen – vergeleken met de situatie in 2000. En dit komt niet door extra subsidies voor VVE, want die gelden zijn buiten deze berekening gehouden. Blijkbaar is er toch minder bezuinigd op het gewone peuterspeelzaalwerk dan wij allen uit de verontrustende signalen hadden afgeleid. Sommige gemeenten hebben inderdaad minder geld uitgegeven, maar daar staan stijgingen van het budget in vele andere gemeenten tegenover. De belangrijkste reden voor de stijging is de toegenomen professionalisering van de peuterspeelzaal. Met andere woorden: het geld gaat op aan salarissen. Overigens zijn er wel minder kindplaatsen in peuterspeelzalen beschikbaar dan in het jaar 2000 (een afname met 5%).

Vergelijking van kwaliteitsregels

Er zijn geen wettelijk dwingende regels voor het peuterspeelzaalwerk, maar verreweg meeste gemeenten stellen wel eisen en laten die ook inspecteren door de GGD. Men baseert zich vooral op de modelverordening van de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG). Het rapport geeft een handig vergelijkend overzicht van kwaliteitseisen voor kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Er staan dertig punten in en er

Regelgeving en financiering kinderopvang en peuterspeelzalen

Auteur dr. M. Gemmeke,
drs. M. van Gent

Uitgever Regioplan Beleidsonderzoek,
Amsterdam 2007

Downloaden www.regioplan.nl

valt uit af te leiden dat veel belangrijke kwaliteitseisen overeenkomen. In beide werksoorten wordt bijvoorbeeld vereist dat er een pedagogisch beleidsplan aanwezig is, dat er regelmatig een risico-inventarisatie wordt uitgevoerd en dat er voldoende speelruimte binnen en buiten is.

Meestal denken wij dat voor kinderdagverblijven meer eisen bestaan dan voor peuterspeelzalen, maar dat is toch lang niet altijd waar. Neem bijvoorbeeld de eis dat de peuterspeelzaal een jaarlijkse kindobservatie moet uitvoeren en moet beschikken over een peutervolgsysteem. Een dergelijke eis zou ook voor een kinderdagverblijf niet misstaan. Ook de leidster-kind ratio loopt minder ver uiteen dan we vaak veronderstellen. Voor peuters van 2½–4 jaar worden zowel in kinderdagverblijven als in peuterspeelzalen één beroepskracht op 7 à 8 peuters vereist. Een belangrijk verschil zit wel in de opleidingseis van de tweede beroepskracht. Daar wordt in peuterspeelzalen vaak een begeleider of een volwassenen genoemd (zonder opleidingseisen), terwijl in kinderdagverblijven twee opgeleide pedagogisch medewerkers verwacht worden. Alleen op het tweede ambitieniveau² worden ook in de speelzalen twee beroepskrachten vereist.

Regioplan trekt verder geen conclusies uit haar rapport voor de harmonisatie. Staatsecretaris Dijkzma doet dat wel. In haar beleidsbrief van 20 november jl. (zie het dossier kinderopvang op www.minocw.nl) concludeert zij dat vooral het VVE-beleid de kwaliteitseisen van peuterspeelzaal en kinderdagverblijf nader tot elkaar brengt. Voor VVE-beleid (= ambitieniveau 2 van de peuterspeelzaal, zie voetnoot) zijn twee beroepskrachten en een gunstige ratio noodzakelijk. Ze begint dan ook haar harmonisatiebeleid in 2008 met de VVE-peuterspeelzalen en -kinderdagverblijven.

Bruikbaarheid voor het werkveld

De reden om dit rapport hier te bespreken is in eerste instantie om de lezer te informeren over de inhoud. Maar volgens mij kan de informatie ook als checklist in lokale besprekingen over afstemming en samenwer-

Aan de slag met pedagogiek in de bso

Door Jeanne van Berkel en Gabriëlle Blonk

Uitgever JSO, bestellen via www.jso.nl (via kinderopvang > publicaties).

Prijs € 39,- inclusief verzendkosten.

Aan de slag met pedagogiek in de bso is een geschikt werkboek voor leidinggevenden en kwaliteitsmedewerkers van buitenschoolse opvangvoorzieningen. Het biedt inspiratie en praktische handvatten om zelf aan de slag te gaan met

pedagogiekontwikkeling. Nieuw in het werkboek is het onderdeel 'Werken met differentiatie in de bso', waarin handreikingen staan om binnen de bso te variëren in leeftijden en activiteiten.

Observatie- en planningsysteem HOREB-PO

Door Freya Janssen-Vos, Ester van Oers en Bea Pompert

Uitgever Koninklijke van Gorcum bv

Prijs voor een eenmalige licentie op HOREB-PO € 140,00 en een maandelijkse onderhoudsbijdrage van € 7,50.

HOREB-PO bevat aanwijzingen en middelen waarmee leidsters en leerkrachten ontwikkelingsgericht kunnen werken met jonge kinderen in de peuterperiode en de onderbouw. U kunt zelf digitaal een groep aanmaken en de vorderingen van kinderen bijhouden. U krijgt toegang tot het Logboek en het Kinderdagboek

per leerling. Ook kunnen bijvoorbeeld in het Activiteitenboek de planningen per thema worden opgeslagen, met alle bronnen die de leerkracht bij de uitvoering heeft gebruikt, aangevuld met reflecties en de evaluatie van het thema. *HOREB-PO*, Voor bestelling en meer informatie: www.horeb-po.nl.

king worden gebruikt. En dan denk ik vooral aan de lijst met de vergelijking tussen de kwaliteitseisen (kort op bladzijde 34 en uitgebreider in bijlage 3). De betrokken peuterspeelzalen en kinderdagverblijven kunnen de lijst punt voor punt aflopen, hun visie op de eis geven en afspraken maken over hun gezamenlijk advies hierover aan hun gemeente en/of hun belangenorganisatie. Op landelijk niveau kunnen de MOgroep, de Branchevereniging en BOinK de lijst gebruiken bij hun onderhandelingen over landelijke kwaliteitsregels. Zo brengen wij de samenwerking tussen speelzaal en kinderdagverblijf weer een stapje dichterbij.

¹ De MOgroep heeft meer recente kengetallen beschikbaar. Daarmee wordt in dit rapport regelmatig een vergelijking gemaakt.

² Peuterspeelzalen kunnen aan de hand van de doelstelling van hun aanbod worden verdeeld in drie ambitieniveaus. Ambitieniveau 0 betekent dat men gelegenheid geeft tot samen spelen. Ambitieniveau 1 neemt ook de stimulering van de ontwikkeling en het signaleren van problemen bij kinderen erbij. Ambitieniveau 2 betekent dat de speelzalen daarnaast nog de onderwijskansen van kinderen met risico op achterstanden verbeteren.